

ONLINE (új)

Archívum

Belföld

Külföld

Gazdaság

Vélemény

Kultúra

Krónika

Sport

Ahogy tetszik

Háttér

Interjú

Levelezés

Autó

Magyarország

Sztárvilág

Hírvilág

Hullámter

Utazás

E-világ

Mellékletek

Fotógalériák

ECHO TV

VITAL TV

nyomtatóbarát verzió

cikk továbbküldése

hozzászólás

2009-01-13

Keresett kifejezés:

Szerző:

Időtartam:

Forrás:

Rovatok:

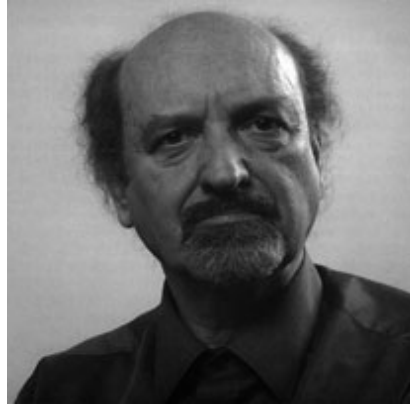
Találat/oldal:

Megjelenítés:

Egy Szabados György-CD: Boldogasszony földje

Valamikor Szabados Györggyel ijesztgették a magyar dzsesszélet szereplőit. Nemcsak a közönséget, de a muzikusokat, a szakírókat és a kritikusokat is. Mindez az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején történt. Addigra nyilvánvalóvá vált, hogy mit is csinál tulajdonképpen Szabados, és azt a hazai kultúra ítései és irányítói egyszerűen elfogadhatatlannak tartották.

Különös paradoxonokat is szült a Szabadosdal szembeni utálkozás. Hiszen 1972-ben Szabados György és együttese nagydíjat nyert a San Sebastian-i dzsesszfesztivál free kategóriájában, ezzel majdnem egy időben viszont a felhergelt és megdolgozott hazai közönség botrányba fullasztotta a zongorista egyik Erkel színházbeli koncertjét. San Sebastianban megértették Szabados György zenéjét és zenei törekvéseit. De legalább ennyire értették a hazai kultúrpolitika vezeterei és az ő vazallusaik is. Csakhogy ők nem díjat adtak, hanem botrányt csináltak.

Szabados György (Fotó: MH)

Szabados György ugyanazt a zenét játssza, elejétől fogva. Ha beleolvassunk filozofikus fejtegetéseibe, akkor kiderül, hogy Szabados szerint ez a zene a világ teremtése óta létezik, s ő, a muzikus csak egy médium, aki ezt az ősi nyelvet a maga eszközeivel közvetíti nekünk. A szabadosi zenébe látszólag érthetlensége és bonyolultsága miatt kötöttek bele annak idején. Ezzel heccelte fel a pártállami kultúrirányítás a hazai dzsessz teljes közegét is. Noha Szabados zenéjénél nincs tisztább és egyszerűbb muzika. Ő azt az ősi, valaha volt világot keresi, amelyben magától értetődő és elejétől fogva létező viszonyok között élt az ember. Megingathatatlan és megkérdőjelezhetetlen kapcsolattal kötődött Istenhez, a másik emberhez, önmagához és persze a természethez is. És mindez az időtlenség hatalmas, kozmikus óceánjában úszott.

Ez a prehisztorikus állapot és a hozzá kötődő végtelen tudás azonban elveszett, vagy egyszerűen elvették az embertől. Csak sejtészerű emléke és az iránta érzett örök vágy maradt itt. Ezt a világot keresi szakadatlanul Szabados.

Hogy miért fordult a dzsessz felé pályája kezdetén? Mert megérezte, hogy az improvizáció, vagyis a rögtönzés, a spontaneitás mesterkéletlensége magasan a racionalitás fölé emeli a muzsikust. Pont abba az érzelmi és spirituális szférába, ahol az elveszett tudás és az elveszett világ emlékei is élnek még bennünk. És Szabados a magyar népzeneben vagy tágabb értelemben Belső-Ázsia őszenekincsében találta meg a legalkalmasabb kifejezési eszközöket és formákat. Már csak azért is, mert ő valahol ott, a világnak azon a részén keresi az elveszett tudás egykori centrumát. Ha hozzátesszük, hogy valahonnan onnan származik a magyarság is, s hogy Szabados szerint az identitás a világon az egyik legfontosabb paraméter, akkor rögtön megértjük, miért igyekezett elnémítani őt a hatvanas-hetvenes évek fordulóján a hivatalos kultúrpolitika.

Az új Szabados-lemezt, a Boldogasszony földjét (BMC Records) 2008 legjobb magyar dzsesszlemezőnek választotta a Gramofon című zenei szaklap. Szóló anyag. És mint ilyen, harmadik a sorban. Maradt a rubato,

maradtak a bartókos érzetek és áthallások, maradtak a kimerevített, szinte lebegésszerű révületes, improvizált zenei meditációk. Meglepően letisztult ez az anyag. Dallamvonalait tekintve pedig szinte tünnetően melodikus. Egy-egy pillanatra egyenesen az az érzése a hallgatónak, mintha a zene a posztromantika terepére csúszott volna át, de aztán gyorsan visszatér eredeti medrébe valamilyen magyaros, pentaton motívummal.

A Boldogasszony amúgy talán Szabados egyik legnyugodtabb, érzelmi értelemben legkiegyensúlyozottabb lemeze. Nem mentes a drámai részletektől, de összességében majdnem annyira derűs, mint az egyik korábbi CD-je, A szépség szíve, amelyet Mákó Miklós trombitással vett fel.

Mi lenne ez, talán a bizakodás újra feléledt hangja? Hiába, hiszen az úgynevezett prehisztorikus tudás ma is az egyik legszigorúbb tudományos tabu. Megtalálása olyan választ adna például a hatalom filozófiai értelemben is feltehető kérdésére, hogy az alapvetően megváltoztatná a világot. Ugyan melyik globalista hatalomtechnikusnak lenne erre szüksége?!

Mellesleg Szabados György nincs egyedül. Nemcsak arról van szó, hogy napjainkra egyfajta zenei-filozófiai iskolát teremtett itthon, sok-sok, azóta beérett tanítvánnyal, közöttük Dresch Mihállyal. De számos olyan dzsesszmuzsikusról is van szó, aki a lényegét, sőt a módszereket tekintve is ugyanazt csinálja, amit ő. Itt van például az amerikai Art Ensemble Of Chicago nevű együttes. A különbség csak annyi, hogy ez a zenekar nem Belső-Ázsiában keresi az elveszett tudást, hanem Afrikában. Mert oda szólítja ugyebár a legfontosabb paraméter, saját identitása. Viszont ezek az afrikai zenei gesztusok és dallamvonalak szinte tökéletesen beleillenek, belesimulnak Szabados György zenéjébe. Szabados készített is egy CD-t Roscoe Mitchell-lel, az Art Ensemble Of Chicago egyik szaxofonosával Jelenés címmel. De készített lemezt az ugyancsak a chicagói csoporthoz kötődő fekete muzsikussal, Anthony Braxtonnal is. Sőt 2003-ban újra találkozott a két zenész, s egy orosz dobossal, Vladimir Taraszovval együtt felvették Triotone című lemezüket.

Véletlen-e, hogy a három, oly különböző kultúrából érkező muzsikusról magától értetődő természetességgel egészíti ki egymást ezen a CD-n? Aligha. Aki a világ elveszett ősi tudását keresi, az mind ugyanabban a szellemi és morális szférában kutat. Éljen bárhol a világon. Lehet, hogy ennek szól a Boldogasszony bizakodása?

Sinkovics Ferenc

nyomtatóbarát verzió

cikk továbbküldése

hozzászólás